נ: האיש מקדש פרק שני קידושין

חוששין לסבלונות. פי' בקונטרס שסידך האשה ונתרלית וקדם קודם הקידושין ושלח סבלונות בעדים מוסשין שמא לשם קידושין שלח משמע מתוך פירושו דמיסיגן שמא מתמת קידושין הם ולכך נקט בלשונו שידך דאל"כ לא הוי קידושין דמנא ידעה דלאמר בפ"ק (לעיל דף ו.) גבי נתן לה קידושין ולא פירש וקשה להר"ם וכי שידך מאי הוי והא בעינן שיבבר מעניין לענין ובאותו ענין לכך נראה לפרש מוסשין כלומר כיון ששלח לה סבלונות מיישין שמא קידשה כבר באמרא דמקדשי והדר כתבי כתובה מיישין והתם על כרחך צריך לומר דמיישין שמא קידש כבר דלשון מיישין שמא לשם קידושין שלח לא שייך דהא פשיטא דלא שילח לה הכתובה לשם קידושין: **ה"ג** מקדשי והדר מסבלי **פשיטא.** דמקודשת כלומר היכא דשלח סבלונות קודם הקידושין דמקודשת דלמא לשם קידושין שלח וי"מ פשיטא דמקודשת דאמרי' דקידשה כבר והוי כמו שפיכסתי ומשני לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא פי' ולא תהא מקודשת קמ"ל דאזלינן בתר רובא ותהא מקודשת וקשה דהיכי קאמר ניחוש למיעוטא והוי להקל מיהו אין זו קושיא דה"ג אשכחן בכמה דוכתין (נשין דף יט:) חיישינן שמא כמי מילין כתבו והוי חשש להקל והוי גיטא מכל וכל וכן ברים פ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג.) שטר שכתוב בו זמנו בשנת לו בעשרה בתשרי כשר חיישי' שמא אחרזהו וכתבוהו[א] ס"ור"ם גרס איפכא לא צריכא דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבלי מהו דתימא לא ניחוש למיעוטא פירוש שלא תהא מקודשת קמ"ל דחייש' למיעוטא ותהא מקודשת [ב]והשתא ניחא דחיישינן למיעוטא משום חומר דאיסור אשת איש [ג]והשתא הא דקאמר רב פפא בתחלת דמקדשי והדר מסבלי ואפ"ה חיישי' למיעוטא מסבלי והדר מקדשי הייגו שכולם מסבלי והדר מקדשי אך ר"י מלא כתוב גירסא אחרת מסבלי והדר מקדשי פשיטא דלא חיישינן ואינה מקודשת לא צריכא דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבלי מהו דתימא לא ניחוש למיעוטא ותהא מקודשת קמ"ל:

לא תקח. פי' לא יהא לך ליקוחין כה תימה אם לא תקח משמע שאין ליקוחים מופסים כה ס"ל אמאי תפסי קידושין בחייבי לאוין[ד] כגון אלמנה לכ"ג וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט הא כתיב בהן לא תקח[ה] וי"ל דלא ממשמעות דלא תקח דרשי' אלא משמע ליה דה"פ דקרא ואשה אל אחותה לא תקח בשת אחת פירוש לכל אחת ואחת יש דין אחות אשה ואמורה ואמות אשה נפקא לן בפרק האומר[ו] (קידושין דף סז:) דאין קידושין מופסין בה דחייבי כריתות היא:

אי הבי היינו דכתיב ונברתו הנפשות העושות ואי קידושין לא תפסי[ז] כרת מי מחייב. וקשה דאמרינן בנכמות פרק ארבעה אחין (דף מח:) גבי שלשה אחים שנים מהם נשואים לג' אחיות דרבי שמעון פוטר בשתיהן מן החליצה ומן הייבום שנאמר אשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו[ח] אלמא משמע אע"ג דקידושין לא תפסי יש בהם כרת כיון שפוטר אותם מן החליצה ומן הייבום וי"ל דשאני התם דליכא למיפרך כדפריך הכא כרת מי מחייב דבלא הקידושין נמי איכא כרת דקא פגע בשאת אחיו שלא במקום מצוה:

קידושין

עין משפט נר מצוה

קיט א מיי' פ"ד מהל' אישות הל' כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מג סעי' ג:
קכ ב ג מיי' שם פ"ט הלכה מח סמג שם טוש"ע אה"ע סימן מה סעיף ג:
קכא ד ה מיי' שם הל' טו כט טוש"ע שם סעיף ג:
קכב ו ז מיי' שם הל' ט ל סמג שם טוש"ע אה"ע סי' מא סעי' ב ג:

תוס' ר"י הזקן

מחמת קדושין הראשונים שלח. ולא לשם קדושין דנימא אדם יודע שאין אשה מתקדשת בפחות מפרוטה ונמר ושלח לשם קדושין. שקדיש. ושלח סבלונות כשהגדיל אינה מקודשת שמחמת קדושין הראשונים שלח וקדושי קטן אינן כלום. **גמ'.** חיישינן לסבלונות. פירש"י מי ששידך אשה ונתרצית וקדם ושלח לה סבלונות בעדים חוששין שמא קדושין הם ואם קדשה אחר צריכה גט מראשון. והאי פירושא לא דייק שאם נתן לה כשהוא מדבר עמה על עסקי קדושיה ולא פירש. דיי דמקודשת ודאי היא. ואם יהה כל שהוא אע"פ שהיו עסוקין מענין לענין ובאותו ענין הוא"ל ולא פירש אינה מקודשת כלל כדאיתא פ"ק (לעיל ה. אן). וכ"ש אם שלח לה סתם. עיקר הפירוש הוא כך אם שלח לאשה סבלונות דומקבלם חוששין שנתקדשה. ומיהו דוקא שיש עדים כך בסבלונות. אבל אי ליכא עדים אפילו שניהם מודים לאו כלום הוא דלא עדיפי סבלונות דיהבי אמתלא דמקדשה כלל מקדושין גופייהו. וכ"כ הר"ם פ"ט (הכ"ח). חיישינן. לפירוש ר"ש דסבלונות גופייהו קדושין ניתנו. ולפי' הר"ם דנתקדשה קודם לכן. מיקדשי והדר מסבלי פשיטא. דחוששין הואיל וכולם נהגו לקדש קודם הסבלונות. ה"ג ר"ש לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא קמ"ל. כלומר אם כולם נהגו כן פשיטא לא היה צריך להשמיענו זה. אלא ביירי שלא נהגו לקדש תחלה אלא הרוב מהו דתימא ניתוש למיעוטא דנימא אחזקתה דאתרע ליה רובא ואשה זו בחזקת פנויה עומדת. קמ"ל דרובא וחזקה רובא עדיף והואיל ורובן מקדשין תחלה. לשם קדושין נתנם אע"פ שלא פירש. והרי"ף והר"ם (שם) גרסי דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבלי כדו דתימא לא ניחוש לביעוטא. קמ"ל. ושעמא דחיישינן למיעוטא אע"ג דאיכא רובא וחזקה דליחסין בעינן תרי רובי וחזקה עדיף כרובא. ולא נהירא דמאי יחסין איכא הכא. איסורא הוא דאיכא. ועוד כתב שמא יחשבו מנהג המיעוט וישאר הרוב כמותן ויתירה כמו שהיו עושים תחלה. והעיקר דמשום הכי חיישינן למיעוט שדמיעים הוא קבוע. ולא חיישא שלפעמים אולא היא לגבייהו להתקדש אלא שדנשים גם כן יש מיעוט שמתקדשות תחלה והוו להו כל נשי העיר כמחצה על מחצה דאתא קביעא וקיימא לבביעותיה והאיסור ג"כ דבק בר. ודכוותה אשכחן פרק הרינו נזיר מן הגרוגרות (נזיר יב. א). **הוחזק.** שראו שטר כתובתה וקדשה אחר, מהו להחזיקה כאשתו איש לראשון. [ב]**באתרא דמקדשי והדר כתבי חיישינן.** לפיר"ש דוקא הרוב. ולפי' הר"ם והרי"ף אפילו המיעוט. כתבי הדר מקדשי. כולם. **פשיטא.** דאי לאשמועינן [ג]דלא חיישינן למיעוטא הא אשמועינן ליה לעיל. דלא שכיח ספרא. שאינו דר בעיר. **מתני'.** אינן מקודשות. אין אחת מהן צריכה גט. **גמ'.** זו לזו. קס"ד כגון שקדשן. אי הכי. דקרא בכ"ש אחת איירי היכי איכא כרת אם בא עליהן הלא אין כה איסור אחות אשה. כיה אחר זה. שקדש אחת תחלה ואין קדושין תופסין באחותה דכתיב לא תקח. ואם בא עליה ענש כרת, ומתניתין סברא בעלמא היא כדרבה.
[א] ובאה שחמה כאן דעת בעל הדברים דלהלן [שאינם ברי"ף ור"מ. וגם ל"מ בשאר הראשונים. ועי' מאירין.

מסורת הש"ס

[א] (כתובות עב.); [ב] (נכמ"י כתן ונכמחוך רבא. וכ"ה ברי"ף). [ג] (כרמים לב. שבת קכה: עירובין ט: גיטין לח: מנחות מט.). [ד] (נכמ"י טוסף: דתנן פמ"ק שבלה סבלונות לאחר מכאן איכה מקודשת והתם מדקתני). [ה] (נכמ"י: שבאמקן). [ו] כ"כ קמנ., [ז] יבמות יט. כח.; [ח] (נכמ"י: לך). [ט] (נכמ"י: קרמ"ן). [י] עירובין ב. נדרים סט:. [כ] (נ"ל ומתרלינ. (רש"ש, וכ"ה בר"ן). (ובר"י שבריי"ף: ומתרלתה)). [ל] (נכמ"י שבריי"ף: שמאמר). [מ] (לקמן נב ע"א). [נ] (נכמ"י שבריי"ף טוסף ד"ה: על ידי כולן. בשביל טלן:). [ס] [ועי"ש תוס' בכורות לה. ד"ה ל"ד). [ע] [לתמכמן דחיישינן למיעוטא משום תומר בת"ק גבי מים שאין לסם סוף ויבמות קכא.). מ"י וכ"כ הרמ"ב). [פ] (לקמן סח ע"ב). [צ] (ויקרא כא). [ק] עי' מרי"מ,ר) (ונדל"ן וקבלתם). [ר] (כתולה דומה כמוגבים (דחיישינן) ולכי זה מלי כפיכוסים לגמיל, ולאחי ל"ל דלא חיישינן למיעוטא לפרי"ם לו דחיישינן למיעוטא לפירוש הרי"מ הא וכו'.)

תורה אור השלם

1. ואשה אל אחותה לא תקח לצרר לגלות ערותה עליה בחייה: ויקרא יח יח
2. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העשת מקרב עמם: ויקרא יח כט

גליון הש"ס

גמ' כל שאינו בזה א"ז. ע' גיטין דף מט עא תד"ה כגון חמתים ד' ל ע"א תד"ה דנכרי ומכוכות דף ט ע"א תד"ה אמר: תוס' ד"ה ה"נ ובו' והשתא ניחא דחיישינן למיעוט. ע' בכורות ד' כ ע"ב תד"ה אלנ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא קרא מה אמר: (ב) תוס' ד"ה אי הכי וכו' לא תפסי בה כרת וכו': (ג) בא"ר כשנה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן אלמא משמע:

מוסף רש"י

ומותבינן אשמעתין. אשמעתין בגמרא (גיטין לח:). תד"ה גופיה קא מותיב (מנחות מט.).

מוסף תוספות

א. והא"ר דמבעי לן למיתב למיעוטא לקולא משום דאיכא למימר כיון דשלח סבלונות סתם ולא פירש מסתמא לא לשם קדושין שלחם. תוס' הרא"ש.

אינה מקודשת. ולא אמרינן יודע היה שאין קידושין קידושין וגמר ושלח סבלונות לשם קידושין אלא אמרינן מחמת קידושין הראשונים שלח: **וכן קטן שקידש.** ושלח סבלונות מסהגדיל: **גמ' וצריכא.** למיתני שתי נשים בפרוטה ולמיתני אי אחת בפחות משוה פרוטה וקטן שקידש לאשמועינן כגולהו דסבלונות דנתר הכי לאו לקידושין ניתנו: **טעי.** וסבר דקידושין ניתנו ולא מסיק אלעתיה דסבלונות לשם קידושין: **מוסשין לסבלונות.** מי ששידך בשה[ב] ונתרלה וקדם ושלח סבלונות בעדים מוסשין שמא קידושין הן ואם נתקדשה לאחר ליכה גט מן הראשון: **וכן אמר רבה** גרסי': **ומוסכינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי: **הסם כדקתני טעמא דטעי בו'.** בקידושי קמאי וסמיך עליהו אבל האי דלא קידש איכא למימר להכי: **בעלמא.** היכא דשלח בלא קידושין: **דלא נחית לאורח קידושין כלל.** ולא העלה קידושין על לבו: **אבל הכא דנחית להכי.** ומתוך שעלה על לבו ומזכר שאין קידושין כלום ושלח סבלונות אימא לשם קידושין: **חיישינן.** דכיון דאורמייהו לקדושי כרשא חיישינן דשדר הני לשם קידושין: **הוחזק שטר כתובה בשוק.** שראו שטר כתובה: **מהו.** אם נתקדשה לאחר מהו להמזיקה כמקודשת לראשון: **דלא שכיח ספרא.** אין הסופר מצוי בעיר תמיד: **ספרא הוא דאתרמי ליה.** וקדם לכתוב קודם קידושין: **מתני' כאחת.** ג) אמר הרי שתיכם מקודשות לי: **אינן מקודשות.** ואין אחת מהן צריכה גט וכגמרא מפרש טעמא: **ושל שביעית היסה.** בגמרא[ד] מפרש מאי אתא לאשמועינן ג): **גמ' כשעה שנעשו צרות זו לזו.** כגון שקדשן בתחת קס"ד דקרא בהכי כתיב וקאמר לא תקח אין לך בהן לקוחין: **אי הכי.** דקרא בכת אחת כתיב היכי מיתייב כרת אם בא עליהן הרי אין כאן איסור אחות אשה: **אלא** (ה) **בזה אחר זה.** שבקידושין הראשונה היא אשתו וקאמר אין קידושין מופסין באחותה ואם בא עליה עונש כרת: **ומתניתין.** כי היו נמי בכת אחת מהאי קרא נפקי וכדרבה וסברא בעלמא הוא כל שאינו בזה אחר זה אפילו בכת אחת אינו הלכך כיון דבאחות אשה לא תפסי קידושין כי קדשינהו בכ"א נמי לא הוו קידושין:

המרבה

היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בבלבלה זו וקיבלה אחת מהן ע"י כולן ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות: **גמ'** מנהני מילי אמר רמי בר חמא דאמר קרא [ו]אשה אל אחותה לא תקח לצרור [ז]התורה אמרה בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא [ח]לו ליקוחים אפי' באחת מהם אמר ליה רבא אי הכי היינו דכתיב [ט]ונברתו הנפשות העושות מקרב עמם אי קידושין לא תפסי בה כרת מי מחייב אלא אמר רבא [י]קרא בזה אחר זה ומתניתין כדרבה דאמר רבה [כ]כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו גופא אמר רבה כל [ל]שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו איתיביה אביי